

Veselības ministrija

Aktualitātes likumdošanā veselīgu uztura paradumu veicināšanai sabiedrībā

Veselības ministrijas

Sabiedrības veselības departamenta direktore

Santa Līviņa

2018.gada 10.oktobrī

Veselības ministrija

Aktualitātes likumdošanā veselīgu uztura paradumu veicināšanai sabiedrībā

Prezentācijas saturs:

1. Grozījumi Ministru kabineta 2012.gada 13.marta noteikumos Nr.172 «*Noteikumi par uztura normām izglītības iestāžu izglītojamiem, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientiem un ārstniecības iestāžu pacientiem*» (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr.172);
2. Informatīvais ziņojums «*Par valsts piešķirto dotāciju pašvaldībām to vispārējās izglītības iestāžu izglītojamo ēdināšanai, kuras īsteno pamatzglītības programmas, lai bērniem izglītības iestādēs nodrošinātu kvalitatīvu un uzturvielām bagātu ēdienu*» (turpmāk – informatīvais ziņojums).

Veselības ministrija

Grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.172 par uztura normām

- Š.g. 21.augustā apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.172, kas attiecas uz uztura normām izglītības un ārstniecības iestādēs, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās.

Pārskatīts enerģijas un uzturvielu daudzums ēdienkartē

Palielināts atsevišķu pārtikas produktu daudzums ēdienkartē

Papildināts ar iespēju iestādēs nodrošināt veģetāru ēdienkarti

Veikti citi precizējumi.

Veselības ministrija

Grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.172 par uztura normām (I)

- Grozījumi uztura normās veikti, pamatojoties uz:

Ziemeļvalstu uztura 2012.gada rekomendācijām un citiem aktuālākajiem zinātniskajiem atzinumiem [1.];

Veselības ministrijas aktualizētajiem veselīga uztura ieteikumiem «*leteicamās enerģijas un uzturvielu devas Latvijas iedzīvotājiem*»;

Pasaules Veselības organizācijas ekspertu izvērtējumu par Ministru kabineta noteikumiem Nr.172;

Diētas ārstu, uztura speciālistu, pediatru un citu speciālistu rekomendācijām.

Nordic Nutrition Recommendations 2012
Integrating nutrition and physical activity

Veselības ministrija

Izmaiņas izglītības iestāžu uztura normās

Pirmsskolas izglītības iestādēs (līdz 12 stundām):

- **Samazināta enerģētiskās vērtības varietāte** ikdienā: vidēji par 248 – 335 kcal. Attiecīgi precizēts uzturvielu daudzums.
- **Palielināts dārzeņu daudzums nedēļā** bērniem 3-6 g.v. līdz 650 g nedēļā (+150g). Tāpat par 50% samazināts minimālais kartupeļu daudzums nedēļas ēdienkartē.

Vispārējās pamata un vidējās izglītības iestādēs:

- **Samazināta enerģētiskās vērtības varietāte:**
 - ✓ 1.-4.klašu izglītojamiem samazināta vidējā enerģētiskā varietāte par 130 kcal;
 - ✓ 5.-9.klašu izglītojamiem samazināta vidējā enerģētiskā varietāte par 70 kcal;
 - ✓ 10.-12.klašu izglītojamiem samazināta vidējā enerģētiskā varietāte par 10 kcal.
- Precizēts uzturvielu daudzums.
- **Palielināts piena un piena produktu daudzums**, kā arī šis daudzums apvienots kopā – 450 g nedēļā (kopā +150g).
- **Palielināts dārzeņu, augļu vai ogu daudzums** līdz 700 g nedēļā (+200g). Samazināts uz pusi kartupeļu daudzums nedēļā - 225 g.

Veselības ministrija

Izmaiņas ārstniecības iestāžu un ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūciju uztura normās

- Pārskatītas un precizētas enerģētiskās vērtības un uzturvielu daudzums visās vecuma grupās. Ņemot vērā, ka tika mainītas arī vecuma grupas, precīzs enerģētiskās vērtības samazinājums katrā grupā nav nosakāms.
- **Palielināts dārzeņu un augļu daudzums nedēļā** līdz 1300 g (+300g) bērniem no 3 līdz 6 gadiem. Bet bērniem no 7 gadiem un pieaugušajiem minimālais dārzeņu, augļu un ogu daudzums nedēļā palielināts līdz 2800g (+800g).
- **Palielināts ar piena olbaltumvielām bagātu produktu** (siers, biezpiens) daudzums par 50 g bērniem līdz 6 gadiem.
- Visās vecuma grupās uz pusi samazināts minimālais kartupeļu daudzums nedēļas ēdienkartē.

Veselības ministrija

Citas izmaiņas Ministru kabineta noteikumos Nr.172 par uztura normām

Iespēja iestādēs nodrošināt **veģetāru uzturu**, ja tiek iesniegts bērna likumiskā pārstāvja vai pieaugušā rakstveida iesniegums. Veģetāru ēdienkarti bērniem saskaņo uztura speciālists vai dietologs.

Izglītības iestādēs bērniem, kuriem ir nepieciešama **diētas korekcija**, **nodrošina enerģētiskām vērtībām un uzturvielu normām atbilstošu ēdināšanu.**

Pusdienas var nodrošināt ne tikai ar **pamatēdienu un zupu vai otro ēdienu**, **bet arī ar zupu un desertu**, ja tiek sasniegts noteiktais enerģijas un uzturvielu daudzums.

Ārstniecības iestādēs un ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijās bērniem no 7 gadiem un pieaugušajiem ēdienu pagatavošanā **aizliegts izmantot mehāniski atdalītu gaļu un produktus, kuros kāda piena sastāvdaļa aizvietota ar citu sastāvdaļu** (piemēram, tauku pastas).

Veselības ministrija

Informatīvais ziņojums par valsts piešķirto dotāciju pašvaldībām 1.-4.klases izglītojamo ēdināšanai

- Informatīvais ziņojums izstrādāts, pamatojoties uz MK 2018.gada 23.janvāra sēdes protokollēmumu, kas paredz VM kopīgi ar IZM, ZM, VARAM un LM **sagatavot iespējamus risinājumus jautājumā par valsts piešķirto dotāciju pašvaldībām to vispārējās izglītības iestāžu izglītojamo ēdināšanai**, kuras īsteno pamatzglītības programmas, lai bērniem izglītības iestādēs nodrošinātu kvalitatīvu un uzturvielām bagātu ēdienu.
- Informatīvais ziņojums saskaņots ar iesaistītajām institūcijām un iesniegts Valsts kancelejā izskatīšanai Ministru kabinetā.
- Lai sagatavotu informatīvo ziņojumu, Veselības ministrija veica:
 - elektronisku pašvaldību aptauju;
 - analizēja Pārtikas un veterinārā dienesta veikto pārbaužu rezultātus;
 - analizēja Izglītības un zinātnes ministrijas rīcībā esošo informāciju;
 - analizēja Izglītības iestāžu ēdinātāju asociācijas sniegto viedokli par esošo situāciju un papildu nepieciešamo finansējuma apmēru;
 - diskusijas ar iesaistītajām ministrijām.

Veselības ministrija

Situācijas analīzes rezultāti

Slimību profilakses un kontroles centra veiktās pašvaldību aptaujas rezultāti:

- **71% respondentu norādīja, ka valsts dotācija 1,42 euro apmērā dienā viena 1.-4.klases izglītojamā ēdināšanai nav pietiekama.**
- Veicot aprēķinus par vidējām ēdināšanas izmaksu pozīcijām pašvaldībās, tika secināts, ka **viena izglītojamā ēdināšanai dienā vidēji ir nepieciešams 1,89 euro.**

Pakalpojumu īstenotājs:	Pārtikas produktu iegāde (euro ar PVN)	Personāla atalgojums (euro ar PVN)	Komunālie pakalpojumi (euro ar PVN)	Materiāltehniskā nodrošinājuma izmaksas (euro ar PVN)	Citas izmaksas (euro ar PVN)	Kopā (euro ar PVN)
Ēdināšanas uzņēmums	0,93	0,50	0,12	0,12	0,10	1,77
Izglītības iestāde (pavārs)	1,14	0,65	0,12	0,05	0,05	2,01
Vidēji	1,04	0,58	0,12	0,07	0,08	1,89

Veselības ministrija

Situācijas analīzes rezultāti (I)

Pārtikas un veterinārā dienesta (PVD) veikto pārbauchu rezultāti:

- 2017.gadā izglītības iestāžu ēdināšanas uzņēmumos PVD veica 4458 pārbaudes, no tām **neatbilstības normatīvo aktu prasībām netika konstatētas tikai 18 % gadījumos** no visiem pārbaudītajiem ēdināšanas uzņēmumiem.

Pārējos ēdināšanas uzņēmumos konstatētas šādas nepilnības:

- 25,1% gadījumos konstatētas neatbilstības noteiktajās uztura normās;
- 18,5% gadījumos uzturā iekļauti pārtikas produkti, kas neatbilst normatīvajos aktos noteiktajām kvalitātes prasībām;
- 7,8 % gadījumos uzturā iekļauti pārtikas produkti, kurus aizliegts izmantot ēdiena pagatavošanā izglītības iestādēs;
- 6,4% gadījumos ēdienam pievienotā sāls un cukura daudzums pārsniedz normatīvajos aktos noteiktās prasības;
- 3,1% gadījumos konstatēts, ka papildus kompleksajai un pusdienu izvēles ēdienkartei tiek izplatīti pārtikas produkti, kuri nav atļauti (piemēram, saldumi un konditorejas izstrādājumi);
- 21,1% citi pārkāpumi.

Veselības ministrija

Informatīvā ziņojuma secinājumi

- IZM jautājumu par valsts piešķirtā finansējuma palielināšanu pašvaldībām izglītojamo ēdināšanai virzīt izskatīšanai likumprojekta „*Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2020., 2021. un 2022.gadam*” un likumprojekta „*Par valsts budžetu 2020.gadam*” sagatavošanas un izskatīšanas procesā, un **nosakot, ka valsts budžeta līdzekļi vienam izglītojamam dienā ir 1,89 euro.**
- Papildus nepieciešams finansējums 1.-4.klašu skolēnu ēdināšanas nodrošināšanai:
 - 2020.gadā būtu 6 119 148 euro,
 - 2021.gadā – 7 034 244 euro.
 - 2022.gadā un turpmāk ik gadu – 8 107 590 euro.

Vienlaikus **nepieciešams turpināt darbu pie pakāpeniskas valsts mērķdotācijas palielināšanas izglītojamo ēdināšanai**, lai bērniem izglītības iestādēs nodrošinātu kvalitatīvu un uzturvielām bagātu ēdienu.

Veselības ministrija

Paldies par uzmanību!
Jautājumi?

